

VÝROČIA

Subjekty
kultúrno-osvetovej činnosti,
záujmovej umeleckej
činnosti
a tradičnej ľudovej kultúry

2010

1860 Divadelný súbor DAXNER, Tisovec – 150. výročie vzniku

Ochotnícke divadlo v Tisovci má jedenaďstoľoročnú históriu. Prvé verejné divadelné predstavenie Palárikovej hry *Drotár* sa uskutočnilo 22. 4. 1860. Dr. Samuel Daxner 2. 8. 1903 s tisovskými ochotníkmi a speváčkmi uviedol 1. dejstvo Smetanovej opery *Predaná nevesta* (prvý raz v slovenskom preklade) v sprievode tamburášskeho orchestra. K najvýznamnejším úspechom z medzivojnového obdobia patria: víťazstvo na celoslovenských divadelných závodoch ÚSOD v Martine v roku 1935 s Tajovského hrou *Ženský zákon* a následne účinkovanie v SND 25. 1. 1936. Po roku 1945 so súborom pracovali viacerí režiséri: E. Pekár ml., J. Greschner, E. Hudcová, M. Lapšanská. Od roku 1946 súbor nesie názov Daxner podľa Dr. Samuela Daxnera. Po dlhšej prestávke nastalo oživenie činnosti súboru v roku 1981 zásluhou režisérov Jána Antala, Jolany Kuchtovej a Jaroslava Lacka. Súbor sa venuje súčasnému činohernému divadlu s prvkami alternatívneho divadla. Najnovšiu históriu píše od roku 1993, keď po štyroch rokoch pauzy obnovil činnosť s terajšími hercami a hrou *Kliatba* (T. Vansová, J. Lacko). Súbor sa s úspechom zúčastňuje na regionálnych i celoštátnych prehliadkach (Zochova divadelná Revúca, Divadelný Trebišov, Palárikova Raková, Belopotockého Mikuláš, FEDIM, Festival Aničky Jurkovičovej, Gorazdov Močenok), kde získal rad ocenení, ako aj na festivaloch v Poľsku, Maďarsku, Srbsku a Česku. Z najúspešnejších inscenácií spomeňme: *Výrobca šťastia* (1994), *Všetko naopak* (1998, i zájazd do Srbska – Nový Sad, Padina, Pivnica, Šid), *Starúš zalúbenec* (1999), *Ľapákovci* (2000, i hosť na Scénickej žatve v Martine), *Samko Tále alebo O Cintoríne* (2001, i Medzinárodný festival alternatívneho divadla, Suwalki – Poľsko, medzinárodný festival Setkání, Ostrava – ČR), *Otcim* (2002, i medzinárodný festival Plumlovské léto a Setkání), *Návšteva starej dámy* (2003, i Plumlovské léto, zájazd do Maďarska – Békešská Čaba, v roku 2003 boli organizátormi celoslovenského festivalu divadla mladých FEDIM v Tisovci), *Zo života hmyzu* (2006,

DS Daxner, Tisovec

i Plumlovské léto, Letní festival na Moravskoslezském hrade, Ostrava), *Zvonodrozdovo* (2007, i Plumlovské léto, Setkání, Ostrava), *Na jednom dvore* (2008 – Palárikova Raková: 1. miesto, Scénická žatva v Martine). V sezóne 2008/2009 súbor pripravil vlastnú adaptáciu Goetheho *Fausta* v úprave a réžii J. Lacka. Vedúcou súboru je Júlia Hodoňová, režisérom Jaroslav Lacko. V roku 2000 generálny riaditeľ Národného osvetového centra udelil súboru Medailu D. G. Licharda.

1865 Dychový orchestrer MINCIAR, Kremnica – 145. výročie vzniku

Vznik dychovej hudby v Kremnici sa datuje od roku 1865, hoci najnovšie výskumy prof. J. Gindla, CSC., ho posúvajú až do roku 1844. V tom období bol mestským kapelníkom skladateľ E. Kulka, ktorý pravdepodobne založil dychovú hudbu a bol jej kapelníkom. Veľký rozvoj dychovej hudby znamenalo 12-ročné pôsobenie hudobného skladateľa Jána Levoslava Bellu, ktorý v roku 1869 v Kremnici nastúpil do funkcie mestského kapelníka, riaditeľa chóru a učiteľa hudby. Základom pre dychovku boli mestskí trubači (turneri). Po odchode J. L. Bellu dychová hudba striedavo prechádzala pod patronát baní a mincovne, vinou čoho zaznamenala stagnáciu až do obdobia 1. svetovej vojny, keď sa rozpadla. Po vojne sa jej činnosť obnovila pod vedením hudobníka Erlicha. Postupne sa banícka dychovka dostala pod patronát mesta a viedol ju profesor hudby B. Jelínek. Pravidelne navcičovala a vystupovala až do začiatku 2. svetovej vojny. Po vojne sa organizovala

dychovka v spolupráci s požiarnikmi a B. Jelínek oživil banícku dychovku. Na tieto tradície nadviazala dychová hudba Minciari, ktorú dlhé roky viedol kapelník a dirigent Miroslav Mešťan. V súčasnosti uskutočňuje koncertné vystúpenia po celom Slovensku i v zahraničí. Jej terajším dirigentom je Stanislav Šumichrast. Spolok dychová hudba Minciari vydal aj album *S dobrou náladou*. V roku 2005 generálny riaditeľ Národného osvetového centra udelil dychovej hudbe Medailu D. G. Licharda.

1870 STÁLA DIVADELNÁ OCHOTNÍČKA SCÉNA, Nové Mesto nad Váhom – 140. výročie vzniku

Prvá zmienka o ochotníckom divadle pochádza z roku 1870, keď sa v Novom Meste nad Váhom hrala Podolského fraška *Kocúrkovský báľ* (Podolský je pseudonym Viliama Paulínyho-Tótha). Touto najstaršou historickou zmienkou v Národných novinách (II., 14. 10. 1871, č. 122, s. 3) sa začala bohatá tradícia novomestského ochotníckeho divadelného diania. Na predstavení sa zišlo viac ako 700 divákov z 13 obcí. Po vzniku ČSR vznikli dramatické odbery: DO TJ Orla československého (1919 – 1937), DO TJ Sokol (1919 – 1936). Pravidelnou činnosťou nadviazali na Spolok slovenskej mládeže (1918), ktorého zakladateľkou bola Ľudmila Podjavorinská (najväčšiu aktivitu vyvíjala pod pseudonymom Nechtík). Ako režisér v spolku pracoval A. Raška, rímskokat. kaplán. V rokoch 1918 – 1938 pracovalo v meste 25 divadelných kolektívov. Najúspešnejší bol Krúžok divadelných ochotníkov Jozefa Hollého (1925 – 1948). Vedúcou osobnosťou bola Anna Urbančíková, manželka Jozefa Hollého. Najväčší úspech dosiahol tento kolektív na IX. celoslovenských divadelných závodoch ÚSOD-u v Martine (1932), kde mu za uvedenie 3. dejstva Urbanovičovej hry *Zlatý močiar* v réžii Emila Boldižára odborná porota prisúdila prvú cenu: Memoriál slovenského divadelného ochotníctva na rok 1933. Bohaté divadelné dianie pokračovalo i po roku 1945: KDOJH, kolektív K-48 pod vedením Viktora Nováka, kolektívy pri závodných výboroch ROH, detské

SDOS, Nové Mesto nad Váhom. Carlo Goldoni: Sluha dvoch pánov (1995)

súbory v základných a stredných školách, kde dominovali režisérské osobnosti ako Anna Kubánová, Anna Štukovská a Ondrej Michalík, krúžky v ČSM a v armáde v spolupráci s civilnými strednými školami a divadelné súbory pri Dome osvety. Po režiséroch Vladimírovi Štukovskom, Viktorovi Novákovi, Jozefovi Kohútekovi a Anne Kubánovej prevzal post režiséra amatérsky herec Štefan Psoťný. Pod jeho vedením vznikla v roku 1992 Stála divadelná ochotnícka scéna, ktorá združuje DDS Javorinčatá, MDS Javorinka pod vedením Márie Kubovicovej a DS Javorina pod vedením Štefana Psoťného. Spolu vytvorili režisérsku dvojicu, ktorá vedie tieto súbory dodnes. DS Javorina z pôvodného pôsobenia v ČSLA prešiel k ostatným súborom do MsKS, ktoré spoločne s vedením mesta vytvára podmienky na prácu a reprezentáciu aj mimo mesta, na divadelných podujatiach nielen v SR a ČR, ale aj medzi Slováckmi žijúcimi v Srbsku. Každý súbor vytvorí v sezóne najmenej jednu inscenáciu. Aktivita sa rozšírila o Festival Aničky Jurkovičovej (12. ročník v roku 2009). Na festivaloch ASUT a A. Jurkovičovej získali ochotníci 11 titulov laureáta festivalu. Ocenením ich práce bolo udelenie Výročnej ceny Víta Nejedlého čs. Ministerstvom národnej obrany v roku 1987. V roku 1995 udelilo Ministerstvo kultúry SR Š. Psoťnému Poctu Hany Meličkovej a v roku 2000 dostal od generálneho riaditeľa Národného osvetového centra Medailu D. G. Licharda, ktorú udelil v roku 2005 aj SDOS DS Javorina.

DHZ, Šamorín

1875 Dychová hudba dobrovoľného hasičského zboru, Šamorín – 135. výročie

Dychová hudba vznikla v roku 1875. Každý člen sa zároveň zaviazal, že bude aj aktívnym členom dobrovoľného hasičského zboru. Už mesiac po založení vystúpila pred verejnosťou. Prvé skúšky sa konali v miestnosti domu tkáčskeho majstra. V roku 1879 už mohli vystupovať pred širším obecnstvom (tanečné zábavy, maškarné plesy, birmovania, cirkevné sviatky, procesie, kladenie venčov a i.). V roku 1914, keď vypukla 1. svetová vojna, dychová hudba pochodila ulice Šamorína, aby brancom dodala sily. Od roku 1920 znova úspešne vystupovali až do vypuknutia 2. svetovej vojny. Dychová hudba obnovila svoju činnosť v roku 1948. Od roku 1950 pravidelne spolupracovala s miestnou organizáciou Csemadoku, vystupovala na početných spoločenských podujatiach. V rokoch 1974 – 1985 vystupovala iba občasne. K znovuoživeniu šamorínskej dychovej hudby došlo v roku 1985 a jej obľúbenosť ďalej rástla. V roku 1995 získala vyznamenanie Dobrovoľnej požiarnej ochrany Slovenskej republiky Za mimoriadne zásluhy. Vedúcim dychovej hudby je Štefan Balogh. V roku 2000 dostala Poctu generálneho riaditeľa Národného osvetového centra.

1880 Dychová hudba NADLIČANKA, Nadlice – 130. výročie vzniku

Dychová hudba Nadličanka nadväzuje na 130-ročnú tradíciu dychovej hudby v obci. Na začiatku stáli nadlický rímskokatolícky dekan Viktor Ehrenguber a Ferenc Dzsányi, kapel-

ník z Viedne, ktorí na nadlickej fare dva roky pripravovali 14 mládencov na verejné hudobné vystúpenie. Vznikla kapela, ktorá vystupovala pri mnohých slávnostných i pietnych udalostiach. Podľa záznamov ich poznali nielen na okolitom Ponitří. V roku 1905 koncertovali v známom pútnickom mieste Mariázell v Rakúsku. Po takmer úplnom zániku bohatej tradície na prelome storočí kapelu v roku 1924 oživil učiteľ a riaditeľ školy Rudolf Karoš s 12 muzikantmi. Nástroje si kúpili za svoje úspory, rôzne pôžičky a aj vďaka zbierkam v Nadliciach a okolitých obciach. V novodobej povojnovej ére nadlickej dychovky (začiatkom 50. rokov) mala vyše 40 členov. V súčasnosti sa Nadličanka v hornonitrianskom regióne, v Trenčianskom kraji teší veľkej popularite a záujmu divákov a poslucháčov. Vystupuje na kultúrnych a spoločenských podujatiach v obci, okolí i po celom Slovensku (Svit, Trenčín, Trenčianske Teplice, Piešťany, Nové Mesto nad Váhom, Nitra, Bratislava, Bardejov atď.). Koncertovala vo viacerých európskych štátoch (Rakúsko, Nemecko, Francúzsko, Maďarsko, Poľsko, Česko), ale aj v Rusku. Zúčastňuje sa na súťažiach a prehladkach dychovej hudby, na ktorých získala a získava kolektívne aj individuálne ocenenia. V roku 1997 sa na celoštátnej súťaži v Lednických Rovniach umiestnila v zlatom pásme s pochvalou, získala diplom za najlepšiu dramaturgiu a diplom za najlepší výkon spevákkej skupiny. V tom istom roku nahrala pre Slovenskú televíziu 40-minútovú reláciu *Zahrajte mi takúto*. V máji 1998 na medzinárodnej súťaži Zlatá křídlovka v Hodoníne obsadila 4. miesto a dostala cenu za najlepší spevácky výkon, v roku 2004 na tejto súťaži získala 2. miesto. Vo februári 2006 sa kapela zúčastnila na nahrávke relácie *Kapela, hraj v Slovenskom rozhlasu*. Nahráva tiež na MC a CD nosiče (*Na nadlickom poličku*, 1995, *Okolo Slovenska*, 1999, *Dajteže mi mrcha ženy*, 2000, *Zavej, vetrik...*, 2001, *Najkrajší kvet*, 2003). Dnešným kapelníkom Nadličanky je Július Paulička. V roku 2000 jej generálny riaditeľ Národného osvetového centra udelil Medailu D. G. Licharda.

1925 **Miešaný spevácky zbor ZVON**, Sereď – 85. výročie vzniku

Zbor bol založený v roku 1925 pôvodne ako mužský 40-členný zbor pod vedením Jána Fischera. Po období stagnácie a úbytku členov dirigent v roku 1932 pribral do zboru aj ženy. Zbor vystupoval na rôznych oslavách a cirkevných slávnostiach. Ďalším dirigentom po odchode Jána Fischera sa stal Jozef Bittner. Pomáhal mu Viliam Karmažin ako študent gymnázia, no už v roku 1942 sa stal dirigentom zboru a vedie ho doteraz. Po úspechoch na domácich súťažiach (1948 v Košiciach, 1949 v Komárne, 1950 v Prešove) absolvoval zájazd do Boskovic na Morave (1951), vystupoval v Poľsku (1956), koncertoval na celoštátnej prehliadke súborov LUT v Prahe (1958). V roku 1959 vystupoval na koncerte popredných slovenských zborov v Bratislave. Začiatkom a koncom 60. rokov absolvoval zájazdy do Maďarska (1960) a Rumunska (1969). Aj v ďalších rokoch sa zbor každoročne zúčastňoval na okresných a krajských súťažiach, každé tri roky na Kodályových dňoch v Galante, vystupoval v Rakúsku a Taliansku (Assisi, Rím). Od 90. rokov vystupuje na chrámových koncertoch v Sereďi a okolí. V roku 2005 generálny riaditeľ Národného osvetového centra udelil zboru Medailu D. G. Licharda. V roku 1995 dostal Mgr. Vilam Karmažin Cenu primátora, v roku 2000 Cenu mesta Sereď, v roku 2002 čestné občianstvo mesta Sereď a v roku 2007 Cenu Trnavského samosprávneho kraja.

1925 **Dychový orchestr SANDRIK**, Štós – 85. výročie vzniku

Dychový súbor založil v roku 1925 Gustáv Wlaszlovits, syn majiteľa nožiarskej fabriky v Štose, ktorý bol prvým kapelníkom. Súbor je nepretržite činný od svojho vzniku s výnimkou jedného roku počas 2. svetovej vojny. Zaujímavosťou je, že za toto dlhé obdobie mal len štyroch kapelníkov: Gustáva Wlaszlovitsa (1925 – 1945), Mikuláša Butkaya (1945 – 1965), Gerharda Rotha (1965 – 1975) a Petra Hartmanna (1976 – 2008). Dychový súbor má veľmi bohatú históriu.

DO Sandrik, Štós

Za ostatných tridsať rokov sa pravidelne zúčastňoval na rôznych podujatiach, prehliadkach a súťažiach dychových hudieb v rámci okresu, kraja (Bardejovské kúpele, Helcmanovce) a v roku 1998 sa dostal na celoslovenskú prehliadku dychových orchestrov Pádivého Trenčín. Okrem domácich vystúpení kapela absolvovala rad úspešných vystúpení v zahraničí. Súbor viackrát reprezentoval Slovenskú republiku na stretnutí karpatských Nemcov v nemeckom Karlsruhe (1995, 1999, 2000), viackrát účinkoval v Maďarsku, Rakúsku (1990), predstavil sa i vo Francúzsku (1998) a v Poľsku (2008). V súčasnosti má dychový orchestr v plnom obsadení 22 členov, veľká väčšina z nich sú žiaci a odchovanci kapelníka Petra Hartmanna, ktorý pre chorobu musel začiatkom roku 2008 ukončiť svoje 32-ročné veľmi úspešné vedenie kapely. Súčasným kapelníkom je Henrich Scheibe, vedúcim je Marcel Eiben. Z radov súboru vyšli výborní muzikanti, ktorí sa uplatnili aj na profesionálnej dráhe (napríklad súčasný hobojista Bratislavského symfonického orchestra Ladislav Roth a trubkár Jaroslav Butkay, člen viacerých súborov v Banskej Bystrici). Napriek tomu, že v súbore je 99 % amatérov a sú problémy s obsadením členov na niektorých dychových nástrojoch, má v okolí dobré meno a v posledných rokoch vystupuje v mnohých obciach okresu Košice-okolie na oslavách dní obcí i na Banických dňoch.

1930 Robotnícky spevokol BRADLAN, Trnava – 80. výročie vzniku

Spevokol patrí medzi najstaršie na Slovensku, v máji 1930 ho založila skupina robotníkov vtedajšej Vozovky. Prvým dirigentom bol Rudolf Slováček, o rok nato ho vystriedal Miroslav Jaura. Tento mužský zbor pracuje nepretržite od svojho vzniku. V súčasnosti je zbor členom Trnavských mestských zborov (od roku 1996) združených pri Mestskom úrade v Trnave. V repertoári zboru má robotnícke, ľudové a národné piesne, ale aj klasickú i súčasnú piesňovú tvorbu, sakrálna diela, skladby renesančnej polyfónie a černošské spirituály. Za obdobie existencie zboru jeho členovia vystupovali aj v divadelných a operetných predstaveniach. Absolvoval množstvo vystúpení doma (na regionálnych i celoštátnych podujatiach) i v zahraničí (Bulharsko, bývalá Juhoslávia, Litva, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Rakúsko, Taliansko, Česká republika), na koncertných pódiumoch, nahrával v rozhlase i televízii. S činnosťou zboru sa spája meno Mikuláša Schneidera-Trnavského, ktorý v roku 1938 pri hrozbe likvidácie zboru prispel k jeho záchrane. Bol doživotne čestným predsedom spevokolu a venoval mu viaceré svoje ľudové i umelé piesne. Čestnými členmi spevokolu Bradlan sú okrem iných aj bývalý arcibiskup Ján Sokol a známy francúzsky medailér, trnavský rodák William Schiffer. Z ocenení súboru spomeňme cenu poľského rozhlasu a hlavnú cenu na medzinárodnom festivale v Międzyzdrojach (1970), na medzinárodnej súťaži v Olomouci Svätky písní získal v kategórii sakrálnnej i svetskej tvorby striebornú medailu (1977) a bronzovú medailu (2004), na Festivale zborového spevu V. Figuša-Bystrého v Banskej Bystrici v roku 2002 sa umiestnil v zlatom pásme. Od roku 1989 pravidelne vystupuje na Trnavských zborových dňoch. Ako umeleckí vedúci a dirigenti v zbere pôsobili Gabriel Kalapoš a Viera Hovancová. V súčasnosti (od roku 2008) zbor vedie Hana Borbélyová. V roku 2000 generálny riaditeľ Národného osvetového centra udelil zboru Medailu D. G. Licharda a v roku 2005 dostal Poctu generálneho riaditeľa NOC.

1930 Fotoklub FÉNIX, Považská Bystrica – 80. výročie

Fotoklub ZSF – Fotoklub FÉNIX pri Považskom osvetovom stredisku v Považskej Bystrici je neprofesionálna organizácia združujúca aktívnych tvorivých fotografov a záujemcov o fotografiu. Cieľom a poslaním fotoklubu je rozvoj fotografie a rozširovanie vplyvu fotografickej tvorby na estetické cítenie verejnosti. V roku 2000 fotoklub dostal Poctu generálneho riaditeľa Národného osvetového centra.

Stupnianske divadlo. V. H. V.: Záveje (2006)

1935 STUPNIANSKE DIVADLO, Stupné – 75. výročie vzniku

Divadelný súbor založil v roku 1935 Ondrej Balej. Pod jeho vedením miestni ochotníci zahrali veselohru *Štrašidlo*. Aktívna činnosť súboru sa datuje do roku 1939, keď ju vojnové roky čiastočne utlmili. Kronika však hovorí, že do konca 60. rokov, keď zbúrali starú sálu, kde súbor hrával, stupnianski ochotníci uviedli celkovo 17 divadelných hier. O ich realizáciu sa zaslúžili vtedajší učitelia Krajčiovci a Tomáš Mišúr, miestny kováč. Nová éra ochotníckeho divadla v Stupnom sa začala po postavení nového kultúrneho domu. V roku 1978 divadelnú činnosť oživil vtedajší osvetár Filip Mako a ochotnícky divadelník

Karol Smataník, ktorý hrával ešte v pôvodnom súbore. Získali aj režiséra Ivana Piška z divadelného súboru v Dubnici nad Váhom, ktorý so stupnianskym súborom pracuje doteraz – už vyše tri desaťročia (32 rokov). Po prekonaní ťažkých začiatkov sa súbor vypracoval medzi vyspelé divadelné súbory na Slovensku. Jeho systematická, nepretržitá a cieľavedomá práca si získala uznanie divákov na Slovensku i v zahraničí (Rumunsko, Srbsko). Súbor so svojimi inscenáciami získal množstvo ocenení a víťazstiev na krajských a celoslovenských súťažných prehliadkach, napríklad Palárikova Raková (Čadca, 3-krát 1. miesto), Festival A. Jurkovičovej (Nové Mesto nad Váhom), Festival hier s dedinskou tematikou (Trebíšov). Trikrát sa predstavil na Scénickej žatve v Martine (1993: *Hriech*, 1994: *Luigího srdca*, 1996: *Cesta*) a v roku 2005 sa s hrou V. H. V. *Závejestal* laureátom prehliadky DIDA (festival divadelných inscenácií dolnozemských autorov) v Pivnici (Vojvodina, Srbsko). O umeleckom raste jednotlivých členov súboru hovoria mnohé individuálne ocenenia za najlepšie herecké výkony, kde dominujú hlavne protagonisti súboru Pavol Sečník, Daniela Balejová a Peter Smataník. K úspešným inscenáciám v réžii Ivana Piška patria: *Hriech* (1993), *Luigího srdce* (1994), *Líška a hrozno* (1995), *Cesta* (1996), *Pokúšenie vo Svätofloriánskej doline* (1997), *Kára plná bolesti* (1998), *Ľapákovci* (1999), *Matka alebo Vrásky na srdci* (2000), *Záveje* (2005), *Azyl* (2006). Ivan Piško je nositeľom viacerých hereckých cien a cien za réžiu. V roku 2004 mu generálny riaditeľ Národného osvetového centra udelil Medailu D. G. Licharda, ktorú mu odovzdali na Scénickej žatve v Martine. V roku 2005 dostal súbor Poctu generálneho riaditeľa NOC (pri príležitosti 70. výročia založenia). V roku 2009 si súbor zvolil nový názov Stupnianske divadlo, Stupné. Súčasným vedúcim súboru je Pavol Sečník.

1935 TRENČIANSKY SPEVÁCKY ZBOR,
Trenčín – 75. výročie vzniku

Zbor nadviazal na tradíciu Učiteľského speváckeho zboru založeného učiteľmi trenčianskeho okresu v roku 1935. V rokoch

TSZ, Trenčín, na súťaži Musica Sacra 2006

2. svetovej vojny sa jeho činnosť utlmila, no už v roku 1946 znova ožila pod vedením Jána Majtása. Zbor usporadúval celovečerné a výchovné koncerty pre žiakov ZŠ a SŠ, zúčastňoval sa na súťažiach a prehliadkach, vystupoval v Prahe, Brne a Bratislave, častejšie v Trenčianskych Tepliciach, každoročne v Luhačoviciach, Hrozenkove, Javorine, Znojme. Absolvoval aj niekoľko zájazdov do zahraničia. Na týchto tradíciách vznikol v roku 1978 miešaný Trenčiansky spevácky zbor ako reprezentačné teleso trenčianskeho regiónu. Od 1. 1. 1980 pôsobil ako kolektív MKS v Trenčíne. Prvým dirigentom bol PhDr. Jozef Vakoš, ktorý v júni 1984 ukončil svoje umelecké pôsobenie, a dirigentského postu sa ujal jeho syn Dr. Jozef Vakoš ml., PhD. V roku 1989 ukončil svoje pôsobenie prvý predseda zboru Jozef Pavlacký, po ňom bol predsedom Dušan Chren a od roku 1998 je predsedom Ing. Jozef Kohút. Trenčiansky spevácky zbor sa zúčastňuje na regionálnych (krajských) i celoslovenských súťažných prehliadkach. Na 3. krajskej súťaži speváckych zborov MS (1997) získal zlaté pásmo a postup na celoslovenskú súťaž v Banskej Bystrici (1997), kde získal zlaté pásmo s pochvalou poroty. V jubilejnom roku 2005 sa zbor zúčastnil na festivale V. Figuša-Bystrého v Banskej Bystrici (s účasťou zborov z Česka, Maďarska a Srbska), na ktorom sa tiež umiestnil v zlatom pásme. V máji 2006 sa zúčastnil na 1. ročníku medzinárodnej súťaže speváckych zborov Musica Sacra v Bratislave, kde získal strieborné pásmo, bol najlepším zborom zo Slovenska a celkovo tretím. V jeseni 2006 sa predstavil na medzinárodnej súťaži Trnavské

zborové dni, kde získal zlaté pásmo v kategórii duchovná hudba. Zbor koncertuje samostatne doma i v zahraničí (Zürich), účinkuje i na chrámových podujatiach. Jeho repertoár tvoria skladby všetkých štýlových období, pri interpretácii vokálno-inštrumentálnych skladieb spolupracuje s Komorným orchestrom mesta Trenčín. Pravidelne vystupuje na ad-ventnom festivale speváckych zborov Daj Boh šťastia tejto zemi.

1945 Divadelný ochotnícky súbor TIMRAVA, Lučenec – 65. výročie vzniku

Súbor vznikol v roku 1945 pri MO Matice slovenskej a ešte v tom roku prijal názov Timrava. Už od svojho vzniku sa úspešne prezentoval na celoslovenských súťažiach a bol účastníkom Jiráskovho Hronova, čo znamenalo, že patril k špičke vtedajšieho ochotníckeho divadla. Po úspechoch v 50. a 60. rokoch prišiel dočasný zánik úspešného súboru. V roku 1987 sa podarilo DOS oživiť, keď sa pri príležitosti 120. výročia narodenia B. Slančíkovej Timravy prezentoval inscenáciou jej poviedky *Hrdinovia*. Odvtedy každý rok premiéroval novú hru. V roku 1994 postúpil s inscenáciou *Evanjelium nie na dni sviatočné* na Scénickú žatvu. V súčasnom období pracuje na báze občianskeho združenia a úspešne sa predstavil na krajskej Zochovej Revúcej, kde v roku 2008 získal 2. miesto (Katka Mišíková: *Chodíte sem často?*).

DOS Timrava, Lučenec. K. Mišíková: Chodíte sem často?

DOS Timrava, Lučenec. K. Mišíková: Chodíte sem často?

1950 Dievčenský spevácky zbor IUVEN-TUS PAEDAGOGICA, Levoča – 60. výročie vzniku

Dievčenský spevácky zbor Strednej pedagogickej školy v Levoči vznikol v roku 1950. Jeho zakladateľom a prvým dirigentom bol pedagóg a hudobný skladateľ Ladislav Stanček. V ďalších rokoch zbor pracoval pod vedením Anny Zoričákovej, Eduarda Micháleka, Michala Jánoša, Martina Šafára, Igora Gregu, Milana Pitoňáka, Petronely Procházkovej, Dany Vrablovej a Jozefa Jendrichovského. V súčasnosti ho vedie umelecký vedúci a dirigent Mgr. art. Igor Grega, organizačnou vedúcou, druhou dirigentkou a korepetitorkou je Mgr. Dana Vrablová. Spevácky zbor sa pravidelne zúčastňuje na rôznych aktivitách v rámci školy, vystupuje na kultúrnych a spoločenských podujatiach v meste i v okolí (napríklad 2006/2007: mikulášske vystúpenie na radnici v Levoči, vianočný koncert v Spišskej Belej a i.), ako aj na Spišských zborových dňoch (2006, 2007). Úspešne sa prezentoval v zahraničí (Česko, Poľsko, Maďarsko, Ukrajina, Slovinsko). Zbor sa zúčastňuje na celoštátnych súťažiach mládežníckych speváckych zborov (2006: Turčianske Teplice) i na medzinárodných súťažiach (2007: Celje, Slovinsko – získal striebornú plaketu a i.). V repertoári zboru sú skladby európskych skladateľov (L. Bárdos, D. Bortňanský, P. I. Čajkovský, L. Halmos, J. Handl-Gallus, R. Giovannelli, J. Ježek, J. Leskovar, O. Mách a i.), slovenských skladateľov (P. Cón, I. Hrušovský, Z. Mikula, A. Moyzes, J. Podprocký, J. Siváček, E. Suchoň a i.) a skladby v úprave Igora Gregu. V júni 2007 vydal prvé CD, ktoré nahrával v evanjelickom a. v. kostole v Levoči

a v kongresovej sále Mestského divadla a predstavil ho 28. júna 2007 pri príležitosti slávnostného otvorenia novej budovy SPgŠ za účasti predsedu Prešovského samosprávneho kraja MUDr. Petra Chudíka.

1950 Folklorný súbor ROZMARING, Seňa – 60. výročie vzniku

Súbor bol založený v roku 1950 z iniciatívy miestnej organizácie Csemadoku. Od tohto roku pracuje nepretržite dodnes. Okrem domácich vystúpení sa prezentoval na celoslovenských i zahraničných prehliadkach folklórnych skupín (bývalá Juhoslávia, Maďarsko). Každoročne sa zúčastňoval na Gombaseckých slávnostiach piesní a tancov a na folklórnom festivale v Želiezovciach. V programe súboru sú predovšetkým typické maďarské tance, ktoré tradične patria aj k ľudovej kultúre južného Slovenska a Semohradska, ako aj zvykoslovie. Súbor si vytvára tanečné choreografie sám, sporadicky si pozýval hosťujúcich choreografov. Súčasťou je detský folklórny súbor Rozmarínček, ktorý pracuje od roku 1990. Okrem spevu a tancov na svojich vystúpeniach prezentuje aj tradičné detské hry. V roku 2005 košický župan Rudolf Bauer udelil cenu zakladateľke a vedúcej súboru Alžbete Čurilovej. V roku 2005 generálny riaditeľ Národného osvetového centra udelil súboru Medailu D. G. Licharda.

1950 Folklorná skupina KÝČER, Turá Lúka – 60. výročie vzniku

V roku 1950 skupina nadšencov pod vedením Pavla Mordiu založila súbor, ktorý nesie meno podľa troch vrškov, ktoré sa týčia nad Turou Lúkou. Spočiatku ho tvorila len tanečná skupina, ktorú prevádzal harmonikár. Neskôr sa k nej pridala ľudová hudba Samka Dudíka. Po vzniku folklórneho súboru Kopaničiar (1955) väčšina tanečníkov i muzikanti prešli do Myjavy. Napriek tomu sa Kýčer nerozpadol. V roku 1978 pribudlo niekoľko nových členov a Kýčer pokračoval ďalej v činnosti ako folklórna skupina s novou hudbou v obsadení heligónka, trúbka, klarinet. Skupina na svojich vystúpeniach prezentuje tradič-

né tance, piesne, hudbu a zvykoslovie kopaničiarskeho kraja. Materiál na jednotlivé programy (zvyky, piesne a tance) zbierali a zaznamenávali priamo v Turej Lúke a na okolitých kopaniciach od pamätníkov, ľudových spevákov a tanečníkov. Turulúcke tance sú obľúbené pre veľkú variabilitu – od pomalých tancov, napríklad starobabská, uklakovaná, až po rýchlejšie verbunky, čardáše a vyhadzované. Skupina má v repertoári rôzne ľudové zvyky – pracovné, ale i sviatočné, z ktorých možno vytvoriť celoročný obraz zvykov a obyčaji v Turej Lúke. Má stály folklórny stánok, gazdovský dvor, kde predvádza pravú kopaničiarsku svadbu, fašiangové obchádzky po dedine, tlačenie humna a ukážky ťaževných prác spojené s odovzďávaním dožinkových vencov a zakončené zábavou. Folklórna skupina Kýčer je pravidelným účastníkom folklórnych festivalov vo Východnej, v Detve, Myjave, no i na Morave vo Veľkej, v Strážnici, Rožnove pod Radhoštem. Zúčastňuje sa tiež na okresných a krajských súťažných prehliadkach, viackrát postúpila i na celoslovenské prehliadky Nositelia tradícií. Aj v roku 2008 s pásmom *Regrúti* postúpila na celoslovenskú prehliadku. Fsk Kýčer bola tiež účastníkom viacerých festivalov: medzinárodného folklórneho festivalu podunajských štátov v Maďarsku (Kolocsa), kde dostala ocenenie za autentické predvedenie folklóru, medzinárodného festivalu slovenskej mládeže v Martine, ktorý sa konal pod záštitou Matice slovenskej, festivalu v Srbsku (Pivnica) V pivníckom poli. Niektorí členovia účinkovali i v Rodostrome národa, ktorý bol uvedený v SND v Bratislave. Skupina dôsledne dbá na originalitu krojov, krojových súčiastok, nástrojov a rekvizít využívaných v jednotlivých programoch. Zaujímavé je vekové zloženie členov od 20 do 80 rokov, teda štyri generácie, ich počet je v súčasnosti 28. Umeleckým vedúcim je Jaroslav Viselka a organizačným vedúcim Ján Belanský. Hudbu vedie Vladimír Bukovčan. V roku 2000 Kýčer dostal Cenu generálneho riaditeľa Národného osvetového centra.

15. 7. 1955 **Folklorný súbor MOSTÁR**, Brezno – 55. výročie vzniku

Folklorný súbor Mostár pôsobí v Brezne nepretržite od svojho vzniku v júli 1955. Jeho zakladateľmi sú Ladislav Zákalkický a Pavel Ďuriš. Začiatky folklórneho kolektívu sa spájajú s názvom Horehron. V roku 1956 sa premenoval na FS Mostár podľa patronátneho podniku Mostáreň v Brezne a pod týmto názvom účinkuje dodnes. V rokoch 1963 – 1987 umelecké smerovanie súboru ovplyvňoval umelecký vedúci a choreograf Augustín Nikel. Tento aktívny tanečník, muzikant a choreograf vytvoril tance, z ktorých mnohé tvoria základ repertoára súboru. FS Mostár je typickým predstaviteľom horehronského folklóru. Počas svojej činnosti sa zameriaval na výskum, spracovávanie a interpretáciu tancov, piesní aj obradovej kultúry domáceho regiónu Horehronie a Čierneho Balogu. Z nich vychádzajúce programové čísla dodnes tvoria kmeňový repertoár súboru, no do svojho programu zaradil aj tance a piesne z ostatných regiónov Slovenska (Podpoľanie, Gemer, Liptov, Šariš, Zemplín), ba dokonca i z Rumunska. Ku charakteristike telesa neodmysliteľne patrí vyhľadávanie originálnych krojových súčiastok priamo v teréne, štúdium adekvátnych účesov, doplnkov a spôsobov nosenia tradičného odevu, starostlivosť o kroje i dôsledná snaha, aby odev na javisku vždy korešpondoval s folklórnym materiálom. Po odchode dlhoročného umeleckého vedúceho A. Nikla (1988) a dlhoročného organizačného vedúceho Ladislava Vagačaya (1993) došlo niekoľkokrát k výmene umeleckého i organizačného vedenia súboru. Umeleckými vedúcimi boli do roku 2005 Anna Turňová (1989 – 1991), Elena Kopecká (1991 – 1993), umelecká rada (1993 – 1996), Juraj Kováč (1997) a Václava Ridzoňová (1998 – 2005). Pod umeleckým vedením V. Ridzoňovej sa súbor prezentoval na súťažných prehliadkach a festivaloch doma i v zahraničí. Účinkoval medzi krajinami v Maďarsku a Srbsku, spoznal ho diváci od Paríža po Sicíliu, od Škandinávie po Grécko, v Sýrii, Afganistane i v Malajzii. V roku 1997 sa transformoval na občianske združenie. V súčasnosti má

Mostár 6 zložiek: tanečná juniorská zložka, tanečná seniorská zložka Senior – Mostár, ľudová hudba, ženská spevácka skupina, hráči na ľudových hudobných nástrojoch, tanečná príprava; počet členov je okolo 60. Vedenie súboru tvoria: Stela Ihringová (riaditeľka občianskeho združenia), Lubomír Rosík (umelecký vedúci FS Mostár), Anna Turňová (umelecká vedúca FS Senior – Mostár), Martin Mateides (primáš ľudovej hudby), Peter Černák (člen ľudovej hudby) a Radoslav Hubert (člen tanečnej zložky). Pri príležitosti polstoročného jubilea vydal Mostár vo svojej produkcii profilové CD ľudovej hudby a sólistov s názvom *Folklorný súbor Mostár hrá a spieva* a jubilejný bulletin *Mostár 50-ročný*. V roku 2005 mu generálny riaditeľ Národného osvetového centra udelil Medailu D. G. Licharda.

november 1955 **Divadelný súbor DISK**, Trnava – 55. výročie vzniku

Súbor vznikol v novembri 1955 na Kopánke v Trnave a odvtedy pracuje nepretržite. Jeho činnosť sa začala inscenovaním divadelných hier našich a svetových autorov. V období rokov 1955 – 1986 sa Disk štyrikrát zúčastnil na celoslovenskej prehliadke (Divadelná Spišská Nová Ves: 1969, 1972, 1983, 1985) a vystriedalo sa v ňom viacero režisérov (V. Kufel, E. Adamík, M. Fehér), ktorí sa podieľali na umeleckom raste súboru. V roku 1987 do súboru nastúpil Blaho Uhlár ako nový umelecký vedúci a režisér, ktorý podstatne ovplyvnil ďalšie smerovanie divadla. Pod jeho vedením sa Disk zameriaval na autorské divadlo, priniesol vlastné témy a stal sa jedným z priekopníkov nového smeru – polytematickej dekompozície. V tom období (1987 – 1993) sa súbor pravidelne zúčastňoval na celoslovenských prehliadkach (Divadelná Spišská Nová Ves: 1987 – hlavná cena, 1989 – hlavná cena, 1991, 1993). Prezentoval sa aj na celoštátnej prehliadke Jiráskův Hronov (1988 – hlavná cena, 1991). V rokoch 1993 – 2005 Disk spolupracoval s režisérom Dušanom Vicenom a spolu tiež zaznamenali viaceré úspechy. Súbor sa zúčastňoval na celoslovenských prehliadkach (Divadelná Spišská Nová Ves: 1999, 2001 – hlavná cena;

Folklorná skupina Kýčer, Turá Lúka

Folklorný súbor Mostár, Brezno

Folklorný súbor Mostár senior, Brezno

DS Disk, Trnava. B. Uhlár a kol.: Výhľad, réžia: B. Uhlár, Cena za tvorivý čin roka na Scénickej žatve 2008 v Martine a Cena JERA za najlepší autorský text roka

Belopotockého Mikuláš: 1994 – hlavná cena, 2000, 2002; Divadelné Šurany: 2004 a i.) a v roku 1995 reprezentoval v Jiráskovom Hronove a na Dňoch európskeho amatérskeho divadla v Rudolstadte (Nemecko). Z najúspešnejších inscenácií Disk-u pod vedením D. Vicena spomeňme *Geniálnu epochu podľa Shulza. Pokus o dramatickú rekonštrukciu* (III. medzinárodný festival amatérskeho a nezávislého divadla MB '99 v Prahe v Divadle Na zábradlí 2001 – hlavná cena; Belopotockého Mikuláš, 2002 – hlavná cena); s touto inscenáciou sa Disk prezentoval i na festivaloch v Bielsku-Białej (Poľsko, 2001), Itajaí (Brazília, 2002), v Českej republike (Zlín, 2002, Jihlava, 2003, Třebíč, 2005, Brno, 2006, Hronov a Praha, oba 2007), v Nemecku (Rudolstadt a Lörrach, oba 2005), vo Francúzsku (Vezelise, 2006), v Maďarsku (Kazincbarcika, 2006). V rokoch 1994, 2001 a 2002 získal súbor pod Vicenovým vedením tri hlavné ceny na celoslovenských prehliadkach (dvakrát Belopotockého Mikuláš, Divadelná Spišská Nová Ves) a 8 hlavných cien na ďalších festivaloch. Takmer po 15 rokoch sa do súboru vrátil Blaho Uhlár ako režisér, čo pre Disk znamenalo spoluprácu s divadlom S. T. O. K. A. z Bratislavy (2006). V júli a decembri 2007 premiérovali dve spoločné inscenácie *Výhľad a Plazenie*. V decembri 2008 mala premiéru inscenácia B. Uhlára a kol. Disk: *Nádych*. Súbor počas svojej nepretržitej činnosti uviedol 58 premiér a viac ako 1 000 repríz inscenácií

svetovej a slovenskej klasiky, ako aj vlastnej autorskej tvorby. So svojimi inscenáciami sa prezentoval na festivaloch doma i v zahraničí (28 festivalov v zahraničí v 8 krajinách sveta: Rusko, Česká republika, Maďarsko, Rakúsko, Poľsko, Brazília, Nemecko, Francúzsko), kde získal viacero ocenení. Na vrcholnej celoštátnej prehliadke Scénická žatva v Martine sa Disk zúčastnil dvanásťkrát: 1972, 1983, 1987, 1988, 1989, 1991, 1994, 2001, 2002, 2004, 2006, 2007; a trikrát si odniesol Cenu za tvorivý čin roka: 1988 – B. Uhlár a kol. Disk: *A čo?, 2006* – D. Vicen, V. Janček a kol. Disk: *Padesátka, 2008* – B. Uhlár a kol. Disk: *Výhľad*). Súbor si v Kultúrnom dome na Kopánke v Trnave vybudoval Divadelné štúdio Disk, kde od júla 2007 pravidelne každý posledný štvrtok v mesiaci hráva pre verejnosť. V roku 2005 generálny riaditeľ Národného osvetového centra udelil súboru Medailu D. G. Licharda. Túto medailu dostali aj členovia súboru Ján Rampák, Milan Brežák, Pavol Lančarič a Poctu generálneho riaditeľa NOC dostali Zlata Niedlová-Kazimírová a Daniela Guclabová. V roku 2008 dostal Ján Rampák Cenu Jozefa Kronera za celoživotný prínos v hereckej tvorbe v neprofesionálnom divadle.

1955 Folklorný súbor KOPANIČIAR, Myjava – 55. výročie vzniku

V roku 1955 mladí nadšenci folklóru založili v Myjave folklorný súbor piesní a tančov Kopaničiar. Program súboru sa inšpiruje najmä bohatstvom folklórnych zvykov a tradícií myjavského regiónu, spracováva myjavské ľudové tance a piesne so snahou zachovať tradičné tance, akými sú slovenčina, starobabská, slovenská, ukľakovaný, verbunk a čardáš. Repertoár je rozšírený o choreografie z ďalších regiónov Slovenska (Horehronie, Podpoľanie, Trenčín, Zamutov, Pozdišovce). Súbor obohacuje kultúrno-spoločenský život v celom myjavskom regióne, v rámci celého Slovenska, ale súčasne významne reprezentuje kultúrne bohatstvo Slovenskej republiky v zahraničí. Tanečný prejav súboru je typicky rytmický a veľmi náročný. Folklorný súbor Kopaničiar pozostáva z tanečnej, spevackej a hudobnej zložky, ktoré tvoria kompaktný

celok. V súčasnosti v ňom pôsobí 30 členov, predovšetkým študentov stredných a vysokých škôl. Kopaničiari sa zúčastňujú na najvýznamnejších folklórnych festivaloch v rámci Slovenska (Východná, Detva, Terchová, Dubnica, Košice) i neďalekej Moravy (Strážnica) a, prirodzene, je pravidelným účastníkom domáceho Medzinárodného folklórneho festivalu a Festivalu tradičnej európskej kultúry Myjava, ktorý sa každoročne koná pod záštitou C.I.O.F.F. Počas svojej dlhoročnej činnosti Kopaničiari získali množstvo ocenení a tituly laureáta na prestížnych domácich festivaloch i v zahraničí, žiaľ potlesk divákov v mnohých krajinách sveta, prekročiac hranice štyroch kontinentov: Európy (Poľsko, Rusko, Maďarsko, Bulharsko, bývalá Juhoslávia, Rakúsko, Nemecko, Holandsko, Belgicko, Francúzsko, Portugalsko, Taliansko, Anglicko, Írsko, Grécko, Cyprus, Srbsko, Fínsko), Ázie (Južná Kórea), Afriky (Egypt, Tunisko) a Ameriky (Kanada, Brazília, Venezuela). Folklórny súbor Kopaničiari patrí medzi najvýznamnejšie folklórne umelecké kolektívy na Slovensku. Vedenie súboru tvoria: Ján Juráš (vedúci súboru), Mgr. Eva Čmelová (umelecká vedúca), Mgr. Lenka Šútorová-Konečná (tanečná pedagogička a choreografka), Martin Bunčiak (vedúci hudby), Lenka Derdová (hlasová pedagogička), Peter Valúch (primáš hudby). Spomedzi množstva ocenení súboru spomeňme: čestné uznanie Osvetového ústavu (1976, 1979), pamätnú plaketu Osvetového ústavu (1980), pamätnú medailu Folklórneho festivalu Východná – bronzovú medailu ministerstva kultúry (1980), čestné uznanie FF Východná (1987), Cenu mesta Myjava (2005), Medailu D. G. Licharda udelenú generálnym riaditeľom riaditeľ Národného osvetového centra (2005). V roku 2006 vyšla kniha (kronika súboru) Lenky Šútorovej-Konečnej, Viery Feriancovej, Evy Čmelovej, Róberta Vernera *Kopaničiari 1955 – 2005*.

1965 Folklórna skupina PRASLICA, Kozárovce – 45. výročie vzniku

Folklórna skupina vznikla v roku 1965. Zakladateľkou a vedúcou je Mária Ďurovičová. Za obdobie svojej činnosti skupina absol-

vovala vyše 450 vystúpení. Vo svojom repertoári čerpá zo zvykov, tancov a piesní obce Kozárovce (priadky, vítanie jari, hrabačky, dožinky, stávanie májov, regrútska odobierka, svadobná odobierka, páračky, vianočné koledy, fašiangy s pochovávaním basy). Názov folklórnej skupiny Praslica je podľa scény *Priadky*. Členmi skupiny sú prevažne mladí ľudia. Praslica vystupovala na folklórnych festivaloch vo Východnej (18-krát: 1969, 1974, 1975, 1976, 1978, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988, 1989, 1993, 1995, 1998, 2001, 2002, 2003, 2005), v Myjave (19-krát: 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1987, 1988, 1989, 1990, 1993, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002), Krakovanoch (6-krát: 1967, 1968, 1971, 1973, 1974, 1975), Tekove (20-krát), Strážnici (5-krát), v Maďarsku 4-krát, vo viacerých mestách na Slovensku (Ružomberok, Šahy, Šaľa, Nitra, Zilina, Martin, Handlová, Bojnice, Komárno, Topoľčany, Žarnovica) a v mnohých obciach okresu, ako i mimo neho. Samozrejmosťou sú nespočetné vystúpenia v obci Kozárovce a v okresnom meste Levice. Praslica realizovala tiež 10 televíznych nahrávok a rovnaký počet rozhlasových nahrávok. Skupina účinkovala vo filme *Rok na dedine* v časti *Zima* (1967). Zúčastnila sa na Dňoch kolied kresťanov Slovenska (1991, 1992, 1993, 1994, 1995). Z množstva ocenení spomeňme: bronzovú medailu festivalu Východná (ministerstvo kultúry 1986), striebornú plaketu za dlhoročnú prácu (Národné osvetové centrum, 1998). V roku 1988 udelil minister kultúry vedúcej a zakladateľke folklórnej skupiny Márii Ďurovičovej čestný titul vzorný pracovník kultúry. V roku 2005 generálny riaditeľ Národného osvetového centra udelil skupine Medailu D. G. Licharda.

1965 DETSKÝ SPEVÁCKY ZBOR ZOLTÁNA KODÁLYA, Galanta – 45. výročie vzniku

V roku 1965 učiteľ ZŠ Csaba Balogh založil detský spevácky zbor, ktorý pod jeho vedením pôsobí pri ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským Zoltána Kodálya a Mestskom kultúrnym stredisku v Galante doteraz. Zbor sa od svojho založenia každoročne zúčastňuje

FS Kopaničiar, Myjava

na okresnej prehliadke detských speváckych zborov, kde sa dosiaľ vždy umiestnil na popredných miestach, viackrát sa zúčastnil na krajskej prehliadke a veľa ráz na celoslovenskom festivale maďarských detských speváckych zborov Znejúca pieseň, kde bol jeho výkon ocenený zlatým a strieborným vencom. Zbor viackrát vystupoval v Maďarskej republike, na medzinárodnej súťaži v roku 1998 v maďarskom Székesfehérvári získal spevokol popredné umiestnenie, vystupoval aj v maďarskej štátnej televízii MTV. Detský spevácky zbor spolupracoval pri nahrávaní CD nosiča populárnej hudobnej skupiny Ghymes. Pod vedením Csabu Balogha zbor pravidelne účinkuje na všetkých školských a mestských podujatiach (Kodályove dni, Vianočný koncert, Medzinárodný deň detí, Deň matiek, Mesiac úcty k starším, Deň študentstva a pod.). V roku 2005 mu generálny riaditeľ Národného osvetového centra udelil Medailu D. G. Licharda a zbormajster Mgr. Csaba Balogh dostal Poctu generálneho riaditeľa NOC.

1970 DIVADELNÝ SÚBOR JÁNA PALÁRIKA, Čadca – 40. výročie vzniku

V kultúrnej histórii Čadce má ochotnícke divadlo bohatú históriu (prvé divadelné pred-

stavenie sa tu hralo 2. 1. 1898). Divadelný život sa rozvíjal po desaťročia. K najplodnejším a umelecky najhodnotnejším patrí obdobie pôsobenia novodobého Divadelného súboru Jána Palárika (vznikol v roku 1970; Dramatický krúžok Palárik vznikol pri MO MS už v roku 1925) spojené s menom profesionálneho herca a režiséra Martina Kolesára z DSNP Martin. Súbor nemal vlastný kultúrny stánok, až kým mu novootvorený Dom kultúry v Čadci (1981) neposkytol priestory – prvou premiérou bola inscenácia *Vášeň* od Štefana Halása (1983, na motívy románu V. Huga *Chrám matky Božej v Paríži*), v ktorej hralo takmer 40 ochotníkov. V rokoch 1970 – 1995 súbor zaznamenal množstvo úspechov, našťudoval 22 inscenácií a uviedol stovky repríz. S úspechom sa predstavil aj v zahraničí (Česká republika, Poľsko, Rakúsko, Francúzsko, bývalá Juhoslávia, Bulharsko). Palárikovci patrili medzi špičkové divadelné kolektívy, niekoľkokrát triumfovali na domácom festivale Palárikova Raková, na krajských, národných i celoštátnych prehliadkach, nechýbali na Scénickej žatve v Martine, mnohí členovia získali ocenenia za herecké výkony. K najúspešnejším inscenáciám v réžii M. Kolesára patrili: *Kým kohút nezaspieva* (I. Bukovčan, 1970, víťaz Belopotockého Mikuláša), *Žobrácke dobrodružstvo* (J. Solovič, 1971,

DS Jána Palárika, Čadca. V. Mores: Tak to napíš, zlatičko..., réžia V. Mores (2006)
Foto: Filip Lašut

vítaz 6. Palárikovej Rakovej), *Všetci sa nevracajú* (E. Štric, 1975, víťaz 15. Belopotockého Mikuláša, účasť na Scénickej žatve a celoštátnom festivale v Úpici, 1976), *Súhvezdie draka* (J. Solovič, 1977, víťaz 10. Palárikovej Rakovej), *Dvaja* (J. Barč-Ivan, 1980, víťaz 16. Palárikovej Rakovej, účasť na Scénickej žatve), *Na brehu priezračnej rieky* (R. Jašík – A. Kret, 1984, víťaz 17. Palárikovej Rakovej), *Slučka pre dvoch* (I. Bukovčan, 1988, víťaz 21. Palárikovej Rakovej, účasť na Scénickej žatve a na festivale v Bulharsku, 60 repríz). Po odchode M. Kolesára so súborom pracoval Laco Kerata, ktorý našťudoval inscenácie *Zlý duch* (1990, víťaz 23. Palárikovej Rakovej, účasť na Kremnických gagoch a na Jiráskovom Hronove) a *Stretnutie nosorožcov* (1991). Pod jeho vedením súbor obohatil svoj výraz o nové prvky komediálnosti a hravosti. Od roku 1992 súbor spolupracoval s poľským hercom a režisérom Kubom Abrahamowiczom – inscenácie *Skupinová terapia len pre mužov* (na motívy S. Mrožeka, 1992) a *Zločin a trest* (F. M. Dostojevskij – K. Abrahamowicz, 1994) boli úspešné doma i na festivaloch v Poľsku a Rakúsku. V roku 1995 (70. výročie) súbor uviedol hru J. Chalupku *Bendeguz* v réžii Luboša Midriaka. Na činnosť súboru 1. 7. 1995 voľne nadviazala Kysucká divadelná scéna (útvar novozriadeného Kysuckého kultúrneho centra) ako garant divadelnej produkcie v Čadci a na Kysuciach. Sídлом a spoluzriaďovateľom bolo MsKS – Dom kul-

DS Jána Palárika, Čadca. V. Mores: Predposledný súd, réžia V. Mores (2008)
Foto: Filip Lašut

túry v Čadci. Divadelný súbor KDS našťudoval Colloidiho *Pinoccchia* (1996, dramtizácia N. Slovák, réžia A. Šulík ml.), hru *Ach, staré časy...* (1996, na motívy J. Jesenského dramtizoval N. Slovák, réžia A. Šulík ml.) a Gogoľovu *Ženbu* (1998, réžia V. Mores) – dovedna 150 repríz doma i v zahraničí. Po zániku KDS (1999) sa ochotníci vrátili k pôvodnému názvu i zriaďovateľovi, no v práci súboru nastala kríza a premiéra našťudovanej hry S. Štepku *Ženské oddelenie* sa neuskutočnila. Činnosť sa oživila hrou V. Moresa *Tak to napíš, zlatičko* (2006, účasť na celoslovenskej prehliadke v Tlmačoch). V roku 2007 súbor uviedol ďalšiu Moresovu hru *Predposledný súd* (3. miesto na 41. Palárikovej Rakovej). Súbor pracuje v komornej zostave pod režijným vedením Vlada Moresa.

1970 DYCHOVÝ ORCHESTER MLADÝCH MESTA KOŠICE, Košice – 40. výročie vzniku

Orchester vznikol v roku 1970. Pracuje pri ZUŠ Bernolákova 26 a Centre voľného času Domino. Počas 40-ročnej činnosti získal najvyššie ocenenia na celoslovenských súťažiach a festivaloch. Úspešne reprezentoval na moravských festivaloch dychovej hudby (Bruntál, Zábřeh na Moravě, Němčice nad Hanou, Příbor, Zlín a Medzinárodnom festivale FIJO v Chebe (1978, 1984 a 1989). V roku 1992 získal mimoriadne uznanie za pochodovú show na 35. medzinárodnom festivale

Dychový orchester mladých mesta Košice

Kmochov Kolín. Zvláštnu cenu poroty a zlaté pásmo získal za súťažné vystúpenie na 14. medzinárodnom festivale dychových orchestrov v Brne (1994).

Dychový orchester sa zúčastnil aj na mnohých medzinárodných festivaloch v rámci Európy. K najúspešnejším patria: festival severských štátov Ostsee (1986, Rostock), európsky hudobný festival v Neerpelte, Belgicko (1987), európsky hudobný festival Saxoniade (1993, 1995, 1999, 2003), 11. medzinárodný festival Rybník (2001) – hlavná cena Zlota lira za úspešné vystúpenie orchestra, 2-krát Zlota lira za sólové výkony hráčov, 11. a 15. festival národov v Hamburgu (2001, 2005), 12. a 16. festival národov v Maďarsku (2002, 2006). Zo zahraničných koncertných zájazdov spomeňme: Bulharsko, Nemecko, Rusko, Poľsko, Maďarsko, Rakúsko, Dánsko a Litva. Orchester sa úspešne zúčastnil na celoslovenskej súťažnej prehliadke detských a mládežníckych orchestrov, ktorá sa konala pri príležitosti osláv 100. výročia narodenia nestora dychovej hudby na Slovensku Karola Pádivého v septembri 2008 v Trenčíne, kde získal Cenu za najlepšiu dramaturgiu súťažného programu, Cenu za najlepšiu interpretáciu skladieb Karola Pádivého a mimoriadnu Cenu primátora mesta Trenčín. S orchestrom spolupracovali na domácich i zahraničných vystúpeniach FS Jahodná, mažoretkové skupiny Melody, Twingy, Princess a Ragtime. Umeleckým vedúcim a dirigentom od zalo-

ženia orchestra do roku 2007 bol Jirka Novotný. Od septembra 2005 prevzal umelecké vedenie dirigent Peter Schürger, ktorý už s orchestrom pracoval od roku 1988. Po odchode Jirku Novotného v septembri 2007 sa druhým dirigentom stal Peter Kendereš. Pri príprave mladých začínajúcich členov s orchestrom spolupracuje Stanislav Hreha. Manažérkou a organizačnou vedúcou je Anna Hrehová. Orchester je držiteľom viacerých ocenení: Ceny Karola Pádivého (ako prvý na Slovensku, SHF, 1991), Ceny Karola Pádivého Jirkovi Novotnému (1999), pri 35. výročí v roku 2005 generálny riaditeľ Národného osvetového centra udelil orchestru Medailu D. G. Licharda, dostal i Cenu Košického samosprávneho kraja, Cenu primátora mesta Košice a je vyznamenaný Plaketou za zásluhy o rozvoj mesta Košice.

1970 Folklorný súbor RIMAVAN, Rimavská Sobota – 40. výročie vzniku

Súbor pôsobí pri mestskom kultúrnom stredisku od roku 1970. Zameriava sa na uchovávanie a rozvíjanie ľudového umenia, ľudových tradícií a zvykoslavia kalendárneho obradového folklóru. Od začiatku činnosti čerpá folklórny piesňový, hudobný a tanečný materiál predovšetkým z vlastného regiónu, ale aj z okolitých oblastí (Podpoľanie, Horehronie, Zemplín, Terchová, Zámotov), čo sa odráža aj v jeho programovej skladbe. Členmi sú mladí ľudia i seniori. Súbor pozostáva z tanečnej, hudobnej, speváckej zložky a sólistov inštrumentalistov. Vystupuje na kultúrnych a spoločenských podujatiach: Dňoch mesta Rimavská Sobota, na Gemersko-malohontskom jarmoku, počas Kultúrneho leta atď.

Zúčastňuje sa na domácich folklórnych festivaloch v Detve, Východnej, Helpe, Klenovci, Jelšave i v Rejdovej, ako aj na zahraničných festivaloch v Nemecku, Poľsku, Maďarsku, Česku, Francúzsku (medzi najúspešnejšie patrili vystúpenia v Issoire v rokoch 1994 a 1995) a v Maďarsku (2001). V roku 2005 súbor dostal Poctu generálneho riaditeľa Národného osvetového centra.

Logo Fotoklubu Galanta

12. 10. 1975 **FOTOKLUB**, Galanta – 35. výročie vzniku

V októbri 1975 skupina nadšencov, väčšinou absolventov diaľkového školenia fotoamatérov, založila Fotoklub pri Mestskom kultúrnom stredisku v Galante. Prvým predsedom sa stal skúsený amatérsky fotograf Tibor Eliáš. Galantský fotoklub sa počas svojej 35-ročnej existencie pevne etabloval v regionálnom fotografickom dianí i na celoslovenskom kultúrnom poli a dostal sa do povedomia aj v zahraničí. Dobré kontakty sa rozvíjali s fotokrúžkom v Šali, s fotografistami z Dunajskej Stredy, Nových Zámkov, ako aj so zahraničnými (Győr, Wittenberg, Halle, Burgenland). Fotoklub v roku 1991 usporiadal celoštátnu súťaž a výstavu AMFO a DIA-FOTO, niekoľko výstav Zväzu slovenských fotografov a fotografických zväzov Maďarska a Rakúska. Na počesť J. M. Petzvala sa realizovala historicky prvá spoločná výstava fotografických zväzov Maďarska, Rakúska a Slovenska (1991). Niektoré projekty získali aj finančnú podporu Ministerstva kultúry SR a mesta Galanta. Fotoklub kladie osobitný dôraz na výstavnú činnosť. V súčasnosti má k dispozícii dve kaviarne a galerijné miestnosti v miestnom renesančnom kaštieli, kde okrem prác členov (desiatky kolektívnych a individuálnych výstav) dáva priestor aj hosťom. Fotoklub sa tiež podieľal, alebo priamo organizoval viacero výstav renomovaných reprezentantov slovenskej fotografie (Ladislav

Noel, Martin Martinček, Alan Hyža, Tibor Huszár, Ladislav Struhár a ďalší). Galantský fotoklub v súčasnosti funguje ako občianske združenie a v roku 2006 prešiel výraznými zmenami, čo sa odrazilo v pomerne výraznej zmene členskej základne. Mestské kultúrne stredisko v Galante, pri ktorom fotoklub pôsobí, vytvára pre členov optimálne podmienky na systematickú prácu. Súčasný stav fotoklubu charakterizuje pestrosť prístupov k fotografii, z čoho vyplýva rôznosť motívov a žánrov, ktorým sa jednotliví členovia venujú. Členovia fotoklubu takmer nepretržite získavajú ocenenia na rôznych súťažiach. Súčasným predsedom fotoklubu je Rastislav Čambál. V roku 2000 kolektív členov fotoklubu dostal Cenu generálneho riaditeľa Národného osvetového centra a v roku 2005 mu generálny riaditeľ NOC udelil Medailu D. G. Ličarda, je tiež nositeľom Ceny primátora mesta Galanta a iných ocenení.

1975 **Tanečné divadlo BRALEN**, Bratislava – 35. výročie vzniku

Súbor moderného tanca Bralen založil v júli 1975 Peter Hrozičnik (pri ZK ROH Slovnaf). Je najstarším telesom moderného tanca na Slovensku. Od roku 1987 nesie názov Tanečné divadlo Bralen. Čoskoro po svojom vzniku sa stal súborom významne ovplyvňujúcim vývoj moderného tanca u nás. V súčasnosti v ňom pôsobí 90 mladých ľudí vo veku od 12 do 35 rokov, pre ktorých sú vytvorené vhodné podmienky na rozvoj talentu a sebarealizácie.

TD Bralen, Bratislava. Otec Smútok, matka Nádej, choreografia: Rastislav Letenaj (1995)

TD Bralen. Hviezda na tvojom pravom ramene, choreografia: Bruce Taylor, Francúzsko (2003)

V Bralene začalo svoju tanečnú kariéru viac ako 1 700 tanečníkov. Odchovanci Bralenu pôsobia v mnohých tanečných projektoch na Slovensku. S Bralenom dosiaľ spolupracovalo 53 pedagógov z 12 štátov sveta: Slovensko, Česká republika, Rakúsko, Nemecko, Holandsko, Francúzsko, Veľká Británia, USA, Brazília, Kanada, Južná Afrika a Pobrežie Slovoviny. V repertoári má 60 choreografií od 21 choreografov zo 7 krajín sveta: Slovensko, Česká republika, Maďarsko, Veľká Británia, Francúzsko, USA a Brazília. Súbor organizuje podujatia moderného tanca, pripravuje vystúpenia, organizuje kurzy moderného tanca, zúčastňuje sa na rôznych festivaloch a podujatiach doma i v zahraničí. Od roku 1976 organizuje Večery moderného tanca. Dodnes Bralen zorganizoval v Bratislave, v iných mestách na Slovensku a v Čechách viac ako 150 predstavení pod týmto názvom, na ktoré si pozýval výrazné tanečné osobnosti, skupiny a súbory (aj z Európy a Ameriky). Už vyše tri desaťročia (33 rokov) je pedagógom, choreografom a riaditeľom Tanečného divadla Bralen Rastislav Letenaj. Je autorom úspešných choreografií pre TD Bralen (*Human*, 2004, *Som Tvoj...?*, 2002, *Spolu, ale navždy každý sám*, 1999, *Otec Smútok, matka Nádej*, 1995, *Žít je strácať, znovu mať*, 1992, *Tracy* – 1990, 1991 účasť na Scénickej zatve v *Martine*, *Putá*, 1987 atď.). V roku 2000 súbor dostal Cenu generálneho riaditeľa Národného osvetového centra a Rastislav Letenaj a Oľga Letenajová dostali Poctu generálneho riaditeľa NOC (pri príležitosti 25. výročia vzniku TD Bralen).

1975 **Folklorný súbor PODPOLANEC**, Detva – 35. výročie vzniku

Súbor vznikol v roku 1975 pri SOU strojárskom v Detve. Prvým vedúcim bol Dr. K. Gallo, učiteľ SOU. Súbor mal pôvodne plniť funkciu prípravky už existujúceho FS Detva, dospel však k samostatnej dráhe. Už v roku vzniku získal 2. miesto v celoslovenskej súťaži učňovskej mládeže v Dubnici nad Váhom. Pod umeleckým vedením J. Kulišiaka sa v súbore vytvorila výrazná generácia tanečníkov, spevákov, instrumentalistov a hudobníkov. V roku 1978 sa súbor zúčastnil na 1. celoslovenskej súťaži choreografií v Bratislave s choreografiou *Drckaný*. V roku 1981 pri obhajobe B kategórie bol súbor navrhnutý do A kategórie. V 80. rokoch sa zaradil medzi popredné folklórne kolektívy, o čom svedčí pravidelná účasť na celoštátnych súťažiach i na významných festivaloch doma aj v zahraničí. Počas svojej existencie súbor absolvoval okolo 800 vystúpení, uskutočnil 45 zahraničných umeleckých zájazdov v 16 krajinách sveta a vystriedalo sa v ňom asi 400 členov. Z ocenení súboru spomeňme: diplom a cena na celoslovenskej súťaži programových blokov (1986, 1989), cena za dramaturgiu na celoslovenskej súťaži programových blokov v Považskej Bystrici (1993, *Svadba*), hlavná cena v súťaži choreografií o Cenu M. Senka v Dubnici nad Váhom (1995, *Adamov tanec*), 3. miesto v súťaži choreografií o Cenu M. Senka (1998, *Veselica*), hlavná cena v súťaži choreografií o Cenu M. Senka (1999, *Svadba*), laureát celoslovenskej súťaže programových blokov v Liptovskom Hrádku (2000), bronzové medaily FF Východná a FSP Detva, viacnásobné ocenenia v celoslovenskej súťaži sólistov tanečníkov (teraz Šaffova ostroha) a i. V súbore sa vystriedalo mnoho významných podpolianskych muzikantov (J. D. Berky, J. Klíneč, P. Konôpka, L. Oláh a i.), spolupracoval s ľudovou hudbou Lazovianka pod vedením Ing. J. Berkyho a s ľudovou hudbou Dúlovec s predníkom P. Konôpkom ml. Ako instrumentalisti vynikli heligonkári (P. Purdek, M. Halaj, J. Matúška) či fujaristi (J. Hanúska, K. Kočík, R. Malatíneč). V tanečnej zložke súboru vynikali hlavne chlapci tanečníci, ktorí